

Maanpuolustuskiltojen liitto ry:n lausunto hallituksen esitykseen luonnoksesta ampuma-asedirektiivin kansallisesta täytäntöönpanosta SM011:00/2017

Maanpuolustuskiltojen liitto ry

Maanpuolustuskiltojen liitto ry (MPKL) on henkilöjäsenmäärältään Suomen kolmanneksi suurin vapaaehtoista maanpuolustustyötä tekevä järjestö. Liitossa on 11 kiltapiiriä, 74 jäsenyhdistystä ja niissä 13.000 jäsentä. Liitto on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) perustajajäsen ja jäsenenä Reserviläisurheiluliitto ry:ssä (RESUL). Liiton jäsenyhdistysten jäsenissä on runsaasti ammuntaa harrastavia henkilöitä ja osa heistä on myös mukana sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa joko kouluttajana tai koulutettavana.

Maanpuolustuskiltojen liitto ry kiittää maanpuolustusharrastajien kuulemisesta sekä direktiivin sallimien poikkeuksien osittaisesta huomioimisesta ehdotuksessa kansalliseksi toteutukseksi. Mikäli ampumaurheilupoikkeuksen toteuttamista ei myöhemmällä asetuksella tarpeettomasti tiukenneta, se mahdollistaa ampumaurheilun jatkumisen maassamme. Luonnoksen sisältämä reserviläispoikkeuksen toteuttaminen on rajoitteistaan huolimatta ensimmäinen kerta, kun asevelvollisten maanpuolustusharrastuneisuus tunnustetaan ja tunnustetaan ase- ja hallussapidon perusteeksi.

Lausunnosta

Tässä lausunnossa MPKL keskittyy esitysluonnoksen vaikutuksiin liiton omiin jäsenkiltoihin sekä Reserviläisurheiluliittoon ja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseen. Lisäksi tuodaan esiin yksittäisiä muihin ampumaharrastuksen osa alueisiin vaikuttavia asioita. Lausunto on pyritty pitämään tiiviinä, joten läheskään kaikkeen 188-sivuisen luonnoksen sisältöön ei oteta kantaa. Jostain yksityiskohdasta lausumatta jättäminen ei tarkoita etteikö MPKL näkisi niissä huomautettavaa.

Marko Patrakka
Puheenjohtaja

Henry Siikander
Toiminnanjohtaja

LAUSUNTO

EU:n ampuma-asedirektiivi ei ole sääntelyn vaikuttavuuteen perustuvaa rationaalista lainsäädäntöä, vaan ideologialtaan ampumaharrastusvastaisten henkilöiden *uskomuserusteisesti* valmistelevaa. Sitä ryhdyttiin edistämään Pariisiin valitettavia tapahtumia hyväksikäyttäen. Valmistelun aikana direktiiviä saatiin järkevöitettyä niin, että ampuma-asehallinnoltaan parhaiden maiden kuten Suomen ei olisi ollut välttämätöntä tehdä oikeastaan mitään harrastusta vaikeuttavia muutoksia lainsäädäntöönsä. Minimimuutosten ajatus tuotiin sekä ministerien että virkamiesten suulla esiin sekä sidosryhmätapaamisissa että julkisuudessa ja myöskin esitysluonnoksen sivulla 8: ”Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön 17 päivänä toukokuuta 2017 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2017/953/EU direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta.”

Nyt julkistettu luonnos ei MPKL:n mukaan vastaa kerrottua tavoitetta, vaan sisältää lukuisia harrastusta ja sen aloittamista vaikeuttavia tiukennuksia, joita direktiivi ei edellytä ja joiden vaikuttavuus on jätetty arvioimatta. Syntyy kuva, että direktiivin synnyttämää tilannetta käytetään hyväksi ja toteutetaan uutta ideologisesti ohjautuvaa sääntelyä vastoin julkilausuttuja tavoitteita. MPKL katsoo tällaisen toiminnan olevan täysin vastoin demokraattisen oikeusvaltion peruseriaatteita.

Seuraavaksi lausunnossa on arvioitu luonnoksen kohtia, joissa lakia tiukennetaan enemmän kuin direktiivi edellyttää tai jopa vastoin direktiivin sanomaa.

Ampumayhdistysten aseet

Luonnoksessa esitetään, että 9 § kohdan 5 a ja b (puoliautomaattiasse ja normaalikokoinen lipas) voi saada hankkimisluvan vasta harrastettuaan samantyyppisellä aseella. Toisaalta kielletään yhteisöjä hankkimasta kyseisiä aseita. Luonnoksen toteutuessa urheiluummuntaharrastuksen näillä aseilla pääsee aloittamaan vain henkilö, joka voi ampua valvotusti lähipiiriinsä kuuluvan ampumaharrastajan aseilla. Tämä loukkaa kansalaisten tasa-arvoisen kohtelun periaatetta.

Direktiivi antaa mahdollisuuden myöntää lupia 9 § kohdan 5 a ja b aseisiin koulutuksellisiin tarkoituksiin. MPKL katsoo, että näin tulisi toimia ja lakiehdotuksen 43 § tulisi lisätä ”koulutus” hyväksyttäväksi käyttö-tarkoitukseksi, mikäli luvan hakijana on yhteisö.

Lippaat

Luonnoksessa esitetään, että yli 10 patruunaa syöttävät normaalilippaat määriteltäisiin ampuma-aseen osiksi. Direktiivin ehdotuksessakin oli tällainen vaatimus, mutta EU:n päätöksentekokoneisto ymmärsi ehdotuksen järjestömäksi ja jätti sen direktiivistä pois. Aseen osaksi määrittelystä seuraisi merkittäviä hankaluuksia, joiden ainoa vaikutus on harrastamisen vaikeuttaminen ja kansalaisten kiusaaminen:

- Mahdolliset säilytysvaatimukset.
- Osan liittäminen aseeseen, johon sitä ei ole luvitettu, olisi ilmeisesti aseiden luvatonta muuntamista. Eli vaikka omaisi luvan käyttää aseessa 30 patruunan lipasta, sitä ei voisi käyttää kuin tietyissä aseyksilöissä. Täysin järjetön tilanne sellaiselle, jolla on useampia aseita joihin käy samat lippaat.
- Aseen osan hukkaaminen muuttuu rangaistavaksi. Lipas on taisteluharjoituksessa helposti katoava ja niitä katoaa puolustusvoimien ja MPK:n harjoitusten yhteydessä. Onko harkittu, miten aiotaan sanktioida ja miten tämä vaikuttaa harjoitusten kulkuun?
- Lainsäädännön takautuva vaikutus ilman että valtio korvaa menetyksiä.

MPKL:n kanta on, että lippaiden omistamisen rajoittaminen direktiivin mukaisella tavalla on täysin riittävä toimenpide. Lipasta ei tule määritellä aseiden osaksi. Lisäksi laki tulisi kirjoittaa niin, että A-luvan omaavan tahon ollessa paikalla myös B-luokkaan luvitetuissa aseissa saa käyttää normaalia lipasta. Ts. normaalin

lippaan kiinnittäminen rajoitetulla tynkälipasluvalla hallussa pidettävään aseeseen olisi sallittua, kunhan se tapahtuisi normaalilippaan käyttöön oikeutetun tahon läsnä ollessa. Mitään turvallisuuden vaarantumista ei tapahtuisi ja ampumayhdistysten harjoituksissa ei tarvitsisi eritellä toiminnallisuuksiltaan täysin samanlaisia aseita normaalilippailla ja tynkälippailla ammuttaviin.

Aseiden lainaaminen

Luonnoksen sisältämä ilmoitusvelvollisuus yli 10 vrk laina-ajoista on varsinkin yhdistysten toiminnan kannalta valitettavan tiukka. Yhdistyksen asetta on tarve ottaa säilytyspaikastaan huollettavaksi ja luonnollinen jakso on yhdistyksen ampumatapahtumien välinen aika. Näitä useimmilla yhdistyksillä on harvemmin kuin joka viikko. Ilmoitusvaateen aikaraja voi turvallisuuden vaarantumatta hyvin olla merkittävästi pidempi.

Lisäksi kiello ladata itse panoksia muuhun kuin hallussa pitämäänsä aseeseen ja lataamiensa panosten luovutuskielto synnyttävät yhdessä tilanteen, että joitain aseita ei voi kaliiberinsa harvinaisuuden takia lainata lainkaan. Täysin hyödytön, mutta harrastamista ja uusiin aseisiin tutustumista vaikeuttava ehdotus, jota direktiivi ei edellytä.

MPKL katsoo, ettei ole tuotu esiin mitään sellaista perustetta, jonka vuoksi aseiden lainaamista tai patruunoiden itselataamista koskevia pykäläiä olisi tarpeen muuttaa. Jos laina-aseiden sijainti katsotaan välttämättömäksi saattaa ilmoitusvaraiseen valvontaan, tulisi ilmoituksen vaativa aika olla huomattavasti pidempi, vähintään kuukausi. Patruunoiden itselataamisen sääntelystä luonnoksessa ehdotetulla tavalla tulisi ehdottomasti luopua.

Ampumaurheilupoikkeus

Asedirektiivi edellyttää, että lupaa ampumaurheiluperusteella erityisen vaaralliseen ampuma-aseeseen hakeva henkilö on kuulunut vähintään 12 kuukauden ajan ampumaseuraan ja harjoitellut tai kilpaillut aktiivisesti. Lakiluonnoksessa edellytetään 24 kuukauden harrastuneisuutta. Luonnoksen perusteluissa viitataan käsiaseiden yhteydessä vaadittavaan 24 kk harrastamiseen ja hyviin kokemuksiin. Mitään perusteita ei ole sille, etteikö samoja hyviä kokemuksia olisi saatu 12 kk vaatimuksella. Tässäkin on kyseessä vaatimus, joka tukahduttaa harrastustoimintaa tuottamatta turvallisuushyötyjä.

MPKL ehdottaa, että vaadittu aika linjattaisiin direktiivin mukaiseksi sekä pitkien että lyhyiden aseiden osalta (12 kuukautta).

RESUL:n alaisuudessa kilpaillaan useissa erilaisissa ampumalajissa, joissa käytetään itselataavia kivääreitä ja yli 10 patruunan lippaita. Ampumaurheilupoikkeuksen rajaaminen asetuksessa myöhemmin listattaviin lajeihin johtaisi reserviläisampumaurheilun kehityksen pysähtymiseen, mikä ei vastaa liiton tarkoitusta olla reservin kenttäkelpoisuutta ylläpitävä urheilujärjestö nyt ja tulevaisuudessa.

MPKL esittää, että ampumaurheilupoikkeuksen tarkempaa sääntelyä ei tehdä tarpeettoman tiukaksi, vaan asetuksessa tulee vain viitata direktiivin mukaisesti perusteluihin siitä, millainen lajin tulee olla täyttääkseen vaatimukset.

Reserviläispoikkeus

MPKL:n näkemys on, että jos valtio velvoittaa kansalaisensa aseelliseen maanpuolustukseen, on valtion tarjottava kansalaiselle mahdollisuus harjoitella sitä tilannetta varten halutessaan. Nykymuotoon kirjoitettu reserviläispoikkeus ei toteuta tätä periaatetta.

Puolustusvoimien lausuntojen kytkeminen mukaan prosessiin on tarpeetonta lisäkuormitusta, riittävä näyttö harrastuneisuudesta tulisi riittää ja reserviläispoikkeus tulisi ulottaa koskemaan kaikkia maanpuolustusvelvollisia. Jos tahtoa on, niin direktiivin vaatimus poikkeuksellisesta, perustellusta

yksittäistapauksesta voidaan toteuttaa hyvin yksinkertaisesti: riittävän säännöllisesti harjoittelevat katsotaan poikkeukselliseksi yksittäistapauksiksi automaattisesti. 10 000 aktiivista reserviläisampujaa olisi edelleen vain n. 1% puolustusvoimien reservistä, eli selkeästi poikkeus- ja yksittäistapauksia.

Asedirektiivi ei rajoita reserviläispoikkeuksen nojalla myönnettäviä ampuma-asetyyppisiä, mutta kansallisen tason toteutus rajasi poikkeusluvut vain pitkiin puoliautomaattisiin. Sodanajan kokoonpanossa ja tehtävissä on käytössä hyvin erilaisia aseita eikä näin tarkalle harjoitteluaseiden rajaukselle ole turvallisuuden kannalta järkeviä perusteita.

MPKL katsoo, että reserviläispoikkeusta tulisi soveltaa ainakin 9 § kohtien 5 a ja 5 b sekä kohdan 6 ampuma-aseisiin, sekä esimerkiksi tarkka-ammuntatoiminnan vaatimiin TT2-kivääreihin.

Lisäksi reserviläispoikkeuksen sitominen luonnoksessa määritellyllä tavalla toteutettaviin MPK:n koulutuksiin johtaisi voimakkaaseen alueelliseen eriarvoistumiseen. Reserviläisjärjestöjen paikallisyhdistykset ja piiriorganisaatiot järjestävät valtaosan reservin ampumatapahtumista. Niiden huomiotta jättäminen reserviläispoikkeuksen toteuttamisessa on lähinnä osoitus siitä, ettei reserviläispoikkeusta edes haluta todellisuudessa käyttää.

MPK:n ampumakoulutus

MPK:n nykykäytännöt koulutuksissa eivät tiettävästi ole johtaneet mihinkään ongelmiin, joten sääntelyn tiukentamiseen ei ole perusteluja. Luonnoksessa esitetty MPK:n ampumakoulutuksen yksityiskohtiin puuttuminen toteutustavan ja käytettävien aseiden tyyppien osalta on turhaa rajoittamista ilman mitään saavutettavia turvallisuushyötyjä. Direktiivi ei tällaista vaadi. Lain yleiset vaatimukset turvallisesta toiminnasta ja ampumaratakohtaisten sääntöjen noudattaminen ovat täysin riittäviä.

Sarjatuliaseiden komponentit

Useat reserviläisten ampumaurheilukäytössä olevat aseet jakavat joitain laukaisukoneiston komponentteja sotilaskäyttöön tehtyjen sarjatuliversioiden kanssa. Niitä ei ole aikaisemmassa lainsäädännössä pidetty luvanvaraisina osina. Luonnoksen määrittely osista ei ole yksiselitteinen ja vaatimus luvittaa ne johtaisi sekaannuksiin., suunnattomaan työmäärään ja kustannuksiin eikä tuottaisi mitään hyötyä.

MPKL:n kanta on, että nykykäytäntöä ei tule muuttaa, direktiivikään ei sitä vaadi.

Ampumakielto keräilyaseille

Luonnoksessa ehdotetaan asekeräilytarkoituksessa hankittuihin ampuma-aseisiin ampumakieltoa. Asedirektiivi ei tähän asiaan ota mitään kantaa. Jälleen osoitus siitä, että tämä luonnos perustuu ihan muihin ambitiioihin kuin asedirektiivin kansalliseen sovittamiseen.

Käytettynä kokoelmaan hankitun aseiden historiallinen tai keräilyarvo ei harkitulla käytöllä muutu ja historia tehdään kiinnostavaksi nimenomaan tuomalla sitä näkyviin elävästi. Väliaikaiset lupajärjestelyt lisäävät kustannuksia sekä viranomaisten työkuormaa tuomatta mitään turvallisuushyötyä. Kenen etu on, että asekeräilyä harrastava metsästäjä tai muu ampumaharrastaja joutuu hankkimaan lisää aseita ampumista varten jo omistamiensa kokoelma-aseiden lisäksi?

MPKL:n kanta on, että asekeräilijöitä koskevia lainkohtia ei tule muuttaa.

Harrastamisen jatkumisen osoittaminen

Direktiivi edellyttää, että lupa peruutetaan, mikäli jokin sen edellytyksistä ei täyty. Esityksen mukainen velvoite toimittaa todistus harrastuksen jatkumisesta viranomaisille 5 vuoden välein on direktiivin velvoitteeseen nähden ylimitoitettu. Samoin ehdotus A-luokan poikkeuslupien myöntämisestä vain viisivuotiseksi (*mikäli se tarkoittaa koko lupaprosessin uusimista*). Osoittamisvaatimuksen laajentaminen näin on häpeämätöntä takautuvaa lainsäädäntöä. Harrastuneisuuden osoittaminen on kytköksissä

ampuma- tai metsästysseurojen toimintaan, mutta esim. itselataavia pienoiskiväärejä on saanut luvallisesti hankkia ilman että aikoo harrastaa ampumista minkään seuran yhteydessä. Direktiivi ei vaadi, turvallisuutta ei synnytetä, mutta aseenomistajia ja ampumaseurojen vastaavia kuormitetaan todistelutaakalla tai pahimmillaan uusintalupaprosesseilla korotettuine maksuineen.

MPKL:n kanta on, että direktiivi ei vaadi seurannan laajentamista uusiin asetyyppeihin eikä A-luokan aseiden määräaikaista lupia. Mikäli tällainen velvollisuus luodaan, tulee harrastuneisuuden osoittamiseen riittää aseenomistajan oma ilmoitus muiden kuin kivääri- ja pistoolikaliiberisten aseiden sekä kaikkien ennen direktiivin voimaantuloa myönnettyjen hallussapitolupien osalta.

Ampuma-aseiden kategorisointi

Luonnokseen sisällytetty lyhyiden aseiden kategorisointi aseotteen mukaan on epätasällisyydessään ongelmallista ja turvallisuuden kannalta hyödytöntä eikä direktiivi sellaista edellytä.

MPKL ehdottaa, että alle 300 mm piipulla varustettu tai 600 mm kokonaispituudeltaan oleva ase määriteltäisiin aina vain lyhyeksi käsiaseeksi ja sitä kohdeltaisiin direktiivin näkökulmasta A1/B1 aseena kuten eräissä muissa EU-maissa tehdään.

Grand-fathering pykälä vanhoille ampuma-aseluille

MPKL:n kanta on, että kaikkiin 12.6.2017 ja uuden aselain voimaantulon välillä myönnettyihin lupiin tulisi soveltaa grand-fathering pykälää, jotta vältetään takautuva lainsäädäntö.